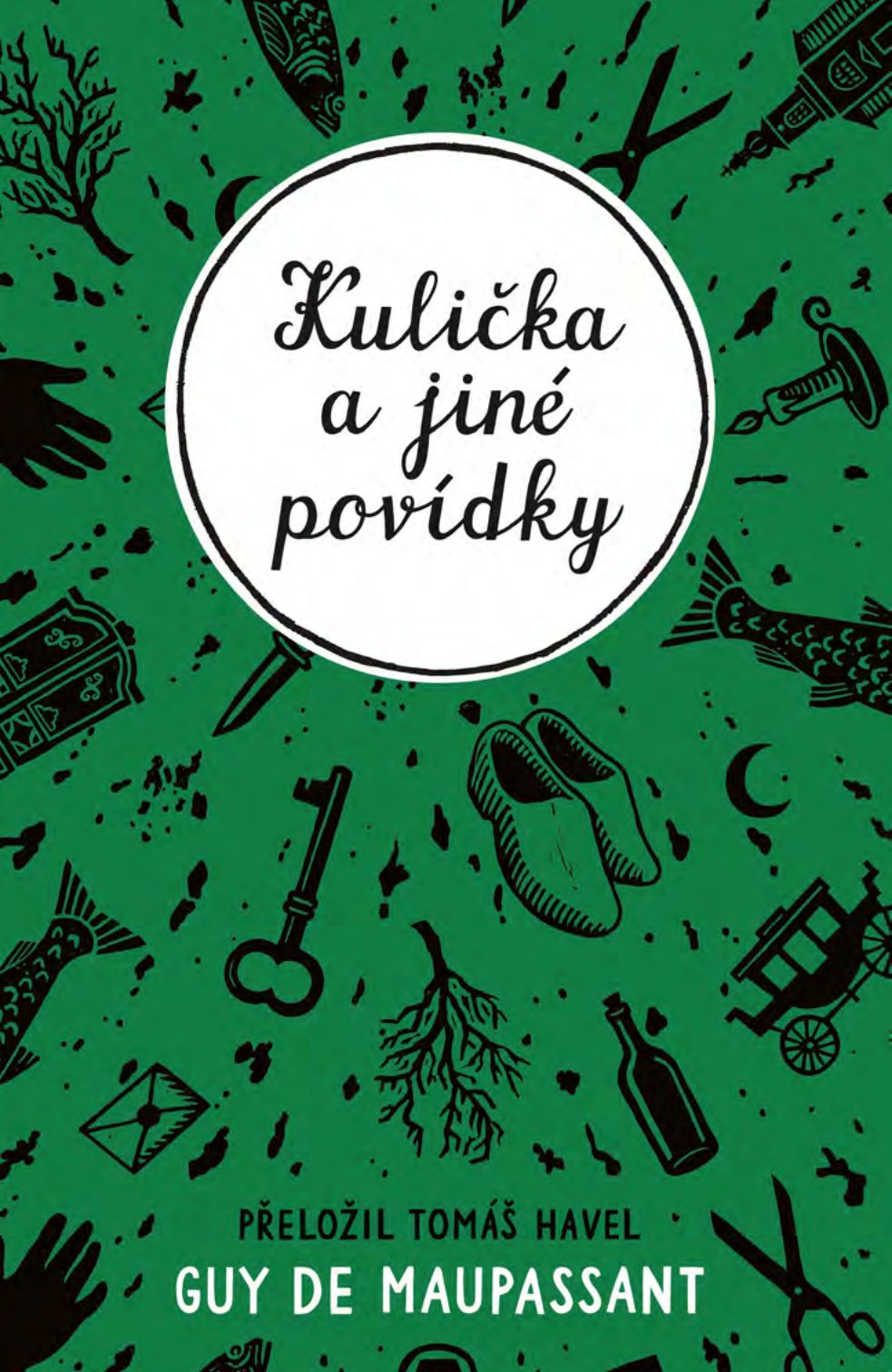

Kulička
a jiné
povídky
PŘELOŽIL TOMÁŠ HAVEL
GUY DE MAUPASSANT

Kulička a jiné povídky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Guy de Maupassant
Kulička a jiné povídky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Kulička a jiné povídky

GUY DE MAUPASSANT

Kulička a jiné povídky

Přeložil Tomáš Havel

CooBoo Classics svazek 18

COO
BOO

Edici řídí Barbora Vrátilová

Translation © Tomáš Havel, 2026
Epilogue © Jovanka Šotolová, 2026
Cover design © Hana Mičková, 2026

ISBN tištěné verze 978-80-267-4313-2
ISBN e-knihy 978-80-267-4414-6 (1. zveřejnění, 2026) (Pdf)
ISBN e-knihy 978-80-267-4417-7 (1. zveřejnění, 2026) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-267-4418-4 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)

Obsah

Kulička	9
Horla	50
Hrobničky	79
Šperk	88
Procházka	98
Doznání	105
Babiččiny rady	111
Zpověď ženy	116
Noc u mrtvé	121
Neznámá	125
Dva přátelé	132
Mrtvá	139
Skříň	144
Otec	151
Rosalie Prudentová	156
U mrtvého	161
Dřeváky	166
Po sezoně	172
Noc	178

Kulička

Městem už několik dní procházely trosky rozprášené armády. Připomínaly spíš rozehnané hordy než vojsko. Muži v otrhaných uniformách, zarostlí dlouhými špinavými vousy, se malátně vlekli v neuspořádaných houfech, bez korouhví, zmožení a uštvaní, bez ducha a bez vůle setrvačností šli, a jakmile se zastavili, padli únavou. Většinou se pod vahou pušek hrbili mobilizovaní civilisté, donedávna mírumilovní, pokojní rentiéři, spolu s nimi čilí odvedenci z mobilních gard,[1] kteří propadají zděšení stejně snadno jako nadšení a do útoku se ženou stejně bezhlavě, jako se dávají na útěk, dalo se mezi nimi zahlédnout i červené kalhoty,[2] zlomky divize rozdrcené v tuhém boji, tmavé uniformy dělostřelců, přimísených k nejrůznějším pěšákům, tu a tam se blýskla i přilba dragouna, jenž těžkou chůzí sotva stačil lehčímu kroku příslušníků řadové pěchoty.

O něco později se objevily zástupy svobodných střelců[3] z jednotek s heroickými názvy: „Mstitelé porážky – Občané hrobu – Dárci smrti." Ti připomínali lupičské bandy.

Jejich velitelé, v civilu obchodníci s obilím či suknem, prodejci mýdla nebo loje, příležitostní válečníci ověšení zbraněmi, flanelem a výložkami, kteří si důstojnickou hodnost vysloužili svými stříbrňáky nebo délkou kníru, hlasitě diskutovali o dalších plánech polního tažení a kasali se, že oni sami svými rameny podepřou hroutící se Francii, ačkoli

někdy měli nahnáno i z vlastního mužstva, povětšinou složeného z krajně udatných ničemů a lumpů, vždy připravených drancovat a hýřit.

Říkalo se, že Rouen brzy obsadí Prusové.

Členové Národní gardy[4] se po dvou měsících obezřetného průzkumu v okolních lesích, při němž se vyráželo na zteč, jakmile v houští zašramotil králík, a občas mu za oběť padly i vlastní hlídky, tiše vytratili do svých domovů. Jejich zbraně, uniformy, všechna smrtící výzbroj, kterou naháněli hrůzu patníkům u státních silnic v okruhu tří mil,[5] rázem zmizela.

Poslední francouzští vojáci konečně překonali Seinu a přes Saint-Sever a Bourg-Achard dospěli do Pont-Audemer.[6] Na samém chvostu, mezi dvěma ordonančními důstojníky, kráčel po svých zoufalý generál, ale ani on nesvedl nic s nesourodými troskami vojsk. Sám byl celý pryč z drtivé porážky národa zvyklého vítězit, jejž ani legendární statečnost neochránila před katastrofálním výpraskem.

Nad městem se rozhostil hluboký klid, zděšené, mlčenlivé vyčkávání. Nemálo břichatých, samým obchodováním vykleštěných měšťanů se za úzkostného čekání na příchod vítězů třáslo při pomyšlení, že by někdo mohl jejich špízové jehly či dlouhé kuchyňské nože považovat za zbraně.

Život jako by se zastavil, obchody zavřely, ulice zmlkly. Tu a tam co nejrychleji spěchal při zdi nějaký obyvatel vyděšený tichem.

Úzkost z čekání podněcovala přání – ať už je nepřítel konečně tady.

Den po odchodu francouzských vojsk odpoledním městem chvatně prošlo několik hulánů, bůhvíkde se vzali. Chvilku nato se už z vrchu svaté Kateřiny valila dolů černá masa, další dva proudy uchvatitelů přicházely po darnetalské a boisguillaumské silnici. Předvoje všech tří vojenských uskupení se naráz setkaly na náměstí před radnicí a potom už všemi okolními ulicemi proudila německá armáda; dlažba

se rozduněla pravidelným, pevným krokem pochodových formací.

Rozkazy křičené neznámým hrdelním hlasem stoupaly podél průčelí domů, které vypadaly jako prázdné, jako po vymření, avšak za zavřenými okenicemi skryté oči sledovaly vítěze přebírat „právem válečným" vládu nad městem, jeho bohatstvím i životy. Obyvatelé v ztemnělých pokojích byli rozrušení jako při živelních pohromách, jako při smrtonosných přírodních katastrofách, proti nimž nic nezmůže žádná síla ani moudrost. Jakmile se totiž zbortí zavedený řád, pokaždé vyvstane stejný pocit: bezpečí neexistuje a vše, co bylo pod ochranou lidských a přírodních zákonů, je vydáno napospas nevědomé, nelítostné brutalitě. Zemětřesení, které pohřbívá v sutinách domů celý národ, rozvodněná řeka, která unáší těla utonulých venkovanů spolu se zdechlinami skotu a z krovů vytrhanými trámy, nebo vítězná armáda, která pobije každého, kdo se jí postaví na odpor, ostatní odvede do zajetí, drancuje ve jménu šavle a za zvuku kanonády děkuje svému Bohu, všechny tyto hrůzostrašné pohromy nadobro zlomí veškerou víru ve věčnou spravedlnost i veškerou vštípenou důvěru v nebesa coby ochranitele a v člověka coby rozumnou bytost.

Na dveře klepaly a v domech mizely nepočetné hloučky. Po invazi přišla okupace. Poraženým nastala povinnost chovat se laskavě k vítězům.

Po nějaké době se počáteční zděšení vytratilo a zavládl znovu klid. V mnoha rodinách jedl u stolu pruský důstojník. Občas byl dobře vychovaný, ze slušnosti litoval Francii a mluvil o nechuti, s jakou do války šel. Byli mu za ta ohledupln á slova vděční, navíc mohli kdykoli potřebovat jeho zastání. Budou-li si ho předcházet, třeba dostanou přiděleno méně dalších krků k živení. A čemu by pomohlo vycházet ve zlém s někým, na kom jsme bezezbytku závislí? Takové jednání by bylo spíš projevem opovážlivosti nežli statečnosti.

Rouenští měšťané už netrpí vadou opovážlivosti jako v dobách hrdinských obran, jimiž se jejich město proslavilo. Nakonec si s odkazem na nezpochybnitelné zásady tradiční francouzské zdvořilosti řekli, že doma se může každý k cizímu vojákovi chovat slušně, hlavně když se s ním nebratříčkuje na veřejnosti. Venku se k sobě neznali, ale doma si rádi popovídali a Němec se každý večer hřál u rodinného krbu o něco déle.

Také ovzduší ve městě se postupně vracelo k obvyklému rázu. Francouzi se stále drželi spíš doma, ulice však byly plné pruských vojáků. Důstojníci v modrých husarských uniformách arogantně řinčeli zkázonosnými šavlemi o dlažbu, přitom k obyčejným občanům se nechovali o nic opovržlivěji než důstojníci od polních myslivců, kteří v týchž kavárnách popíjeli předešlého roku.

Něco však přece viselo ve vzduchu, něco neznámého a sotva postřehnutelného, zvláštní, nesnesitelná atmosféra, jako když se vzduchem šíří zápach. Byl to zápach invaze, prosycoval domovy i veřejná místa, měnil chuť jídla, vyvolával dojem, že se člověk ocitl na cestách, na hodně dalekých cestách za nebezpečnými, barbarskými kmeny.

Vítězové požadovali peníze, moc peněz. Obyvatelé neustále platili – vždyť byli bohatí. Jenže čím větším bohatstvím normandský velkoobchodník oplývá, tím větší utrpení mu působí každá oběť, každá částečka majetku přecházející do cizích rukou.

Však také za městem, dvě tři míle po proudu řeky u Croissetu, Dieppedalle či Biessartu, lodníci nebo rybáři často vylovili nafouklou mrtvolu Němce v uniformě, ubodaného, ukopaného, s hlavou roztříštěnou kamenem nebo nečekaně shozeného z mostu. Říční bahno pohlcovalo neobjasněné, surové a oprávněné msty, činy neznámého hrdinství, němé útoky, z nichž neplynula žádná sláva, zato větší nebezpečí než z bitek sváděných za bílého dne.

Neboť nenávist k cizinci vždy ponoukne k činu pár neohrožených, odhodlaných zemřít za myšlenku.

Okupanti sice městu vnucovali tuhou disciplínu, nedopouštěli se však žádných hrůz, které jim během vítězného tažení přisuzoval hlas lidu, a tak se místní podnikatelé osmělovali, probouzela se v nich potřeba znovu se věnovat pracovním záležitostem. Někteří měli významné obchodní zájmy v Le Havru, dosud obsazeném francouzskou armádou, a snažili se proto do přístavu dostat – pozemní cestou do Dieppe a odtud lodí.

Využili vlivu německých důstojníků, s nimiž se seznámili, a od velícího generála získali povolení k cestě.

Zamluvili velký dostavník tažený čtyřmi koňmi, u vozky se zapsalo deset osob a odjezd byl stanoven na úterní ráno, ještě před svítáním, aby se vyhnuli nežádoucí pozornosti sroceného lidu.

Nějakou dobu mrzlo, zem byla ztuhlá, v pondělí se kolem třetí hodiny odpoledne přihnaly od severu mohutné černé mraky a přinesly sníh. Od večera celou noc chumelilo.

O půl páté ráno se cestující shromáždili na dvoře hotelu Normandie, kde měli nastoupit do vozu.

Byli rozespalí a zabalení v dekách, třásli se zimou. V přítmí na sebe špatně viděli, napěchovaní v těžkém zimním oblečení vypadali jako obtloustlí kněží v dlouhých sutanách. Dva muži se však poznali a dali se do řeči, přidal se k nim ještě třetí. „Beru s sebou manželku," řekl jeden. „Já také." – „I já." První dodal: „Do Rouenu se už nevrátíme, a kdyby se Prusové přiblížili k Le Havru, odplujeme do Anglie." Všichni měli tytéž plány, byli podobně založení.

Zatím se nezapřahalo. V temných veřejích stájí co chvíli zazářila lucerna ve štolbově ruce, ale hned zase zmizela v jiných dveřích. Bylo slyšet podupávání koní, tlumené vrstvou hnoje a podestýlky na zemi, a mužský hlas, který kdesi uvnitř mluvil ke zvířatům a nadával. Zaševelení

rolniček prozradilo, že někdo vzal do rukou postroj. Ševelení přerostlo do jasného souvislého cinkotu, který sledoval rytmus pohybu zvířete, chvílemi utichal a pak se s náhlým otřesem, doprovozeným dupnutím kopyta o zem, zase rozezvučel.

Dveře se zničehonic zavřely. Najednou bylo ticho. Zmrzlí měšťané zmlkli, zůstali strnule a napjatě stát.

K zemi se nepřetržitě snášela třpytivá záclona z bílého sněhu, zastírala tvary, vše pokrývala zmrzlou pěnou. V hlubokém tichu klidného města zasypaného zimou zaznívalo jen nejasné, nepojmenovatelné šustění poletujících vloček, spíš pocit nežli zvuk, pocit vzájemného proplétání lehoučkých, nepatrných částic, jež budí zdání, že vyplňují prostor a přikrývají svět.

Znovu se objevil muž s lucernou, táhl za sebou na provaze smutného koně, kterému se nechtělo ven. Dovedl ho k oji, upnul řemeny a dlouho obcházel kolem, než postroj zajistil, měl volnou jen jednu ruku, druhou si musel svítit. Když šel pro dalšího koně, všiml si nehybných zasněžených cestujících a řekl: „Proč nenastoupíte do vozu? Vevnitř na vás aspoň nebude chumelit."

Nejspíš je to nenapadlo, a tak hbitě vykročili k dostavníku. Tři muži nastoupili poté, co pomohli do vozu svým manželkám, nakonec zbylá místa mlčky zaujaly ostatní nezřetelné, zastřené postavy.

Nohy se jim bořily do slámy, kterou byla posypaná podlaha. Dámy usazené vzadu si s sebou vzaly měděné ohřívačky s chemickým uhlím, přístroje zapnuly a chvíli se tiše bavily o jejich výhodách, opakovaly přitom to, co už dávno věděly.

Do dostavníku bylo konečně zapřažených šest koní místo čtyř, kvůli zhoršeným podmínkám pro tah. Hlas zvenčí se zeptal: „Nastoupili všichni?" Hlas zevnitř mu odpověděl: „Ano." A tak vyjeli.

Vyrazili pomalu, pomaličku, po krůčcích. Kola se bořila do sněhu, skříň vozu sténala a dutě praštěla, koně podkluzovali, frkali, od nozder jim šla pára, dlouhý bič v ruce kočího nepřestával práskat, poletoval do všech stran, kroutil se a natahoval jako štíhlý had, tu a tam švihl do vyklenutého zadku a ten se napnul k ještě většímu úsilí.

Světlo nepostřehnutelně sílilo. Lehoučké vločky, jeden z cestujících, čistokrevný Roueňan, je přirovnal k bavlněnému dešti,[7] už nepadaly. Skrz hory těžkých, temných mraků, které zvýrazňovaly zářivou běl krajiny, v níž se zjevila tu řada vysokých ojíněných stromů, tam zase chalupa s bílou čepicí na střeše, pronikal špinavý svit.

Cestující v smutném světle toho rána po sobě zvědavě pokukovali.

Na nejlepších místech úplně vzadu podřimovali pan a paní Loiseauovi, velkoobchodníci s vínem z ulice Grand-Pont.[8]

Někdejší obchodní příručí Loiseau zbohatl tím, že skoupil skladové zásoby po svém zkrachovalém zaměstnavateli. Do malých venkovských výčepů prodával velice levně velice mizerná vína, mezi přáteli a známými platil za prohnaného šejdíře, za bodrého a všemi mastmi mazaného obchodníka, zkrátka za nefalšovaného Normanďana.

Byl natolik vyhlášený šizuňk, že pan Tournel, autor bajek a písniček, který se díky jízlivému a vytříbenému duchu dopracoval místní slávy, jednou na recepci pořádané na prefektuře navrhl dámám, jež mu přišly poněkud ospalé, zazpívat si „Loiseauův sklep, hlava jako střep“, načež se rýmovačka rozletěla po prefektových saloncích, pak i po měšťanských salonech a ještě měsíc se jí smál celý kraj.

Loiseau byl navíc proslulý všelijakými žertíky, dobrosrdečnými i zlomyslnými šprýmy, a kdokoli o něm mluvil, dodával: „Ten Loiseau, to je kumpán za všecky prachy.“

Byl maličký, břicho měl jako balon, růžolící obličej nad ním orámovaný prošedivělými licousy.

Jeho manželka byla vysoká, statná, rázná žena, když promluvila, tak nahlas a rozhodně, ztělesňovala řád a účty podniku, jemuž on svou veselou náturou dodával na životě.

Vedle nich seděl pan Carré-Lamadon, tvářil se důstojněji, patřil totiž k vyšší vrstvě, byl to vážený muž, podnikal v textilu, vlastnil tři přádelny bavlny, byl důstojníkem Čestné legie a členem generální rady.[9] Po celou dobu druhého císařství[10] stál v čele blahosklonné opozice, výhradně proto, aby zvýšil cenu za případný příklon k tomu, proti čemu bojoval šlechetnými zbraněmi, jak to sám nazýval. Paní Carréová-Lamadonová byla výrazně mladší než manžel a přinášela útěchu důstojníkům z lepších rodin přidělených k rouenské posádce.

Zachumlaná v kožichu na lavici proti manželovi působila drobným, rozkošným a hezoučkým dojmem; sklíčeným pohledem si prohlížela žalostný interiér vozu.

Její sousedé, hrabě Hubert de Bréville s chotí, patřili k jednomu z nejstarších a nejurozenějších rodů v Normandii. Hrabě, starý šlechtic působivého zevnějšku, se snažil pomocí doplňků oblečení zdůraznit svou přirozenou podobu s králem Jindřichem IV., jenž dle bohatýrské rodové legendy přivedl jednu z dam de Bréville do jiného stavu, díky čemuž se její manžel stal hrabětem a guvernérem provincie.

Hrabě Hubert, kolega pana Carrého-Lamadona v generální radě, byl departementálním představitelem orleanistů.[11] Okolnosti jeho sňatku s dcerou drobného rejdaře z Nantes zůstaly opředené záhadami. Hraběnka však vypadala skvěle, uměla přijímat hosty jako málokdo, dokonce se o ní říkalo, že do ní byl zamilovaný jeden ze synů Ludvíka Filipa, měla proto v urozených kruzích dveře otevřené a její salon platil za nejlepší v okolí, za jediný, kde se dodržuje někdejší dvornost a do jehož řad se jen těžko proniká.

Říkalo se, že bohatství rodu de Bréville, uložené výhradně v nemovitostech, vynáší zisk pěti set tisíc franků.[12]

Těchto šest osob sedělo v zadní části vozu, na místech vyhrazených představitelům bohaté, klidné a silné společenské vrstvy, všeobecně váženým, ctihodným a hluboce zbožným lidem pevných zásad.

Zvláštní souhrou náhod seděly všechny ženy na jedné lavici, přičemž hraběnka měla další dvě sousedky, milosrdné sestry, které přebíraly dlouhé růžence a brumlaly u toho otčenáše a zdrávasy. První byla stará, tvář měla zohyzděnou neštovicemi, jako by ji do obličeje zasáhl výstřel z brokovnice. Druhá působila neduživým dojmem, hezký, churavějící obličej měla posazený na souchotinářské hrudi, sžírané stravující zbožností, jež z lidí činí mystiky a mučedníky.

Pohledy všech přitahovali muž a žena usazení proti řeholnicím.

Muže všichni dobře znali, byl to demokrat Cornudet, postrach úctyhodných lidí. Už dvacet let si máčel rusou bradku v pivu po všech možných republikánských kavárnách. S přáteli a bratry demokraty rozházel poměrně slušné jmění po otci, bývalém cukráři, a nemohl se dočkat vyhlášení republiky, která mu měla konečně přiřknout místo, které si revolučními konzumacemi vysloužil. Čtvrtého září[13] uvěřil, snad si z něj někdo vystřelil, že byl jmenován prefektem, ale když se chtěl funkce ujmout, zřízenci, kteří jediní zůstali v budově úřadu a opanovali ho, to odmítli uznat a jemu nezbylo než se dát na ústup. Cornudet byl v zásadě nevýbojný a úslužný dobrák. V poslední době s nevídaným zápalem organizoval obranné práce, nechal kopat jámy na loukách, porazit všechny mladé stromky v okolních lesích, budovat zátarasy na silnicích, a když se nepřítel přiblížil, spokojený s přípravnými pracemi se čile stáhl do města. Dospěl k názoru, že nadále bude užitečnější v Le Havru, kde bude nutné budovat další opevnění.

Jeho sousedka patřila k ženám, jimž náleží přídomek lehké. Všichni ji znali pro její na mladý věk výraznou tloušťku,

kvůli níž se jí říkalo Kulička. Byla malá a kulaťoučká, samý tuk a fald, její odulé, mezi jednotlivými články zaškrcené prsty vypadaly jako věnečky krátkých uzenek, kůži měla napjatou a lesklou, pod šaty se jí vzdouvalo bujné poprsí, zároveň však zůstávala žádoucí a hojně vyhledávaná, působila totiž svěžím, na pohled velice příjemným dojmem. Obličej měla jako červené jablíčko, jako poupě pivoňky – jen vykvést –, otvíraly se v něm nádherné černé oči zastíněné dlouhými hustými řasami a pod nimi půvabná úzká ústa se rty zvlhčenými k polibku, mezi nimiž se třpytily drobné zoubky.

Povídalo se o ní, že oplývá dalšími nedocenitelnými přednostmi.

Jakmile ji ctihodné dámy poznaly, začaly si mezi sebou šuškat, slova jako „prostitutka" a „veřejná hanba" padla natolik hlasitým šeptem, že Kulička zvedla hlavu. Sjela spolucestující tak nebojácným a vyzývavým pohledem, že okamžitě zavládlo ticho a všichni sklopili oči, kromě Loiseaua, který po ní dál rozjařeně pošilhával.

Za chvilku však už tři dámy pokračovaly v konverzaci, v přítomnosti pouliční holky se z nich staly bezmála důvěrné přítelkyně. Měly pocit, že ve svém důstojenství manželek musejí utvořit pevný svazek namířený proti té nestoudné, prodejné ženštině, neboť zákonná láska vždy nabude vrchu nad svou nevázanou kmotřenkou.

Jejich tři manžele zase při pohledu na Cornudeta sblížil konzervativní instinkt a rozhovořili se o penězích tónem, z nějž se dalo vycítit určité opovržení chudinou. Hrabě Hubert vypočítával škody, které mu způsobili Prusové, o ztrátách plynoucích z krádeží dobytka a zničené úrody hovořil s klidem velkomožného pána a multimilionáře, jejž nastalá spoušť bude tlačit nanejvýš rok. Pan Carré-Lamadon si v situaci, kdy bavlnářský průmysl prochází těžkou zkouškou, uložil v Anglii šest set tisíc franků pro strýčka příhodu, dělává to tak odjakživa. A Loiseauovi se podařilo francouzské

intendantuře prodat všechno stolní víno, které měl ve sklepě, takže francouzský stát mu dluží moc hezkou sumičku, kterou si hodlá vybrat v Le Havru.

Všichni tři na sebe přátelsky pomrkávali. Patřili sice k různým společenským vrstvám, ale díky penězům se cítili jako bratři, jako členové tajného bratrstva těch, kteří na to mají, kteří když sáhnou do kapsy kalhot, zacinkají zlaťáky.

Dostavník jel pomalu, v deset hodin dopoledne neurazili ani čtyři míle. Muži museli třikrát vystoupit pod kopcem a vyjít nahoru pěšky. Začínali mít obavy, na oběd měli být totiž v Tôtes, jenže už přestávali doufat, že tam dorazí aspoň před setměním. Všichni vyhlíželi nějaký hostinec u cesty, potom dostavník uvázl v závěji a trvalo další dvě hodiny, než ho vyprostili.

Rostoucí hlad jim zastíral mysl, na dohled nebyla žádná krčma, žádný výčep vína, všechny podniky byly ze strachu před blížícími se Prusy a procházejícími vyhladovělými francouzskými jednotkami zavřené.

Pánové se snažili sehnat nějaké jídlo ve statcích podél silnice, ale nedostali ani chléb, podezřívaví venkované totiž v hrůze z drancujících vojáků, kteří neměli co jíst a násilím si brali, na co přišli, poschovávali všechny zásoby.

Kolem jedné po poledni Loiseau oznámil, že začíná šilhat hlady. Ostatní na tom byli už dlouho jako on, neodbytná a neustále rostoucí potřeba se najíst umlčela všechny rozhovory.

Tu a tam někdo zívl, další ho téměř okamžitě napodobil a pak už otvírali ústa všichni okolo, podle povahy, vychování a společenského postavení buď hlasitě, nebo nenápadně, přitom si rukou chvatně zakrývali zející otvor, z nějž vycházela pára.

Kulička se několikrát předklonila, jako by něco hledala pod suknî. Na chviličku strnula, podívala se po svých spolucestujících a pak se zase klidně napřímila. Všichni křečovitě

zatínali bledé obličeje. Loiseau prohlásil, že by dal tisíc franků za vepřové kolínko. Jeho žena zamávala rukou, jako by měla něco proti, ale nakonec to nechala být. Trpěla pokaždé, když slyšela o mrhání penězi, a neměla ráda ani žerty na to téma. „Popravdě řečeno, není mi nejlépe. Že já si s sebou nevzal něco k snědku?" poznamenal hrabě. A všichni si to vyčítali s ním.

Cornudet měl aspoň polní lahev plnou rumu. Nabídl ostatním, ale dočkal se chladného odmítnutí. Pouze Loiseau si trošku přihnul, vrátil lahev a poděkoval: „To je dobrota. Zahřeje a ošálí pocit hladu." Alkohol mu výrazně zlepšil náladu, a tak navrhl, že by to mohli udělat jako v té písničce o malé loďce, sníst toho nejtlustšího na palubě. Nepřímou narážkou na Kuličku vyvedl z míry dobře vychované cestující. Odpovědi se nedočkal, jedině Cornudet se usmál. Milosrdné sestry přestaly přebírat růžence, seděly bez hnutí s rukama schovanýma v ohromných rukávech, zatvrzele klopily oči a nepochybně odkazovaly nebesům utrpení, která na ně sesílala.

Ve tři hodiny, když projížděli nekonečnou rovinou bez jediné vesnice na dohled, se Kulička konečně hbitě předklonila a zpod lavice vytáhla velký koš přikrytý bílou utěrkou.

Vzala z něj fajánsový talířek, jemně vypracovaný stříbrný pohárek a velkou zapékací misku, v níž byla dvě celá naporcovaná konfitovaná kuřata zalitá v rosolu. V koši bylo vidět další zabalené dobroty, paštiky, ovoce, sladkosti, zkrátka zásoby na třídenní cestování, jež se obejde bez návštěv hostinců. Mezi balíčky s potravinami vykukovala hrdla čtyř lahví. Kulička vzala kuřecí křidélko a houstičku, jimž se v Normandii říká „regentky", a pustila se uhlazeně do jídla.

Všechny pohledy se upřely na ni. Vozem se začala linout vůně, dráždila v nose, vháněla sliny do úst, bolestivě z ní bodalo za čelistí pod ušima. Opovržení dam vůči té holce bylo ještě krutější, jako by se jim zachtělo ji zabít nebo hodit do sněhu pod kola vozu i s jejím pohárkem a košem plným jídla.

Loiseau hltal očima kuře v misce. Povídá: „No hrome! Paní byla prozíravější než my. Někdo holt umí myslet na všecko." Podívala se na něj a řekla: „Jestli máte chuť, tak si nabídněte, pane. Není vůbec příjemné být od rána o hladu." Loiseau nabídku přivítal: „Namouduši neodmítnu, vážně už z toho nemůžu. Za války si člověk nevybírá, jak se říká, nemám pravdu, ctěná paní?" Rozhlédl se po ostatních a dodal: „Člověku se uleví, když je v takové situaci poblíž někdo, o koho se může opřít." Měl s sebou noviny, rozložil si je na klíně, aby si neumazal kalhoty, a na nůž, který nosil neustále v kapse, nabodl stehýnko obalené rosolem, zakousl se do něj a začal přežvykovat s tak zjevným uspokojením, že vozem zaznělo zoufalé sborové povzdechnutí.

Kulička však pokorným, milým hlasem nabídla i milosrdným sestrám. Bez váhání přijaly, zadrmolily poděkování, a aniž zvedly oči, daly se hned do jídla. Ani Cornudet nabídku neodmítl a s jeptiškami vytvořili takřka jídelní stůl z novin rozprostřených na kolenou.

Ústa se otvírala a zavírala, zuřivě žvýkala, rozmělňovala a polykala. Loiseau ve svém koutku tvrdě pracoval, zároveň tiše nabádal manželku, ať si dá s ním. Dlouho vzdorovala, ale po další křeči, která jí projela žaludkem, povolila. A tak manžel medovým hlasem požádal „naši rozkošnou spolucestující", zdali by nedala trošku i paní Loiseauové. Kulička na to: „Ale ano, jistě, pane," a s milým úsměvem mu podala misku.

S odzátkováním první lahve bordeauxského přišla chvilka rozpaků, měli totiž jen jeden pohárek. Nakonec si ho předávali mezi sebou, po každém použití ho otřeli. Jedině Cornudet, nepochybně vedený zdvořilostí, přiložil rty na ještě vlhký okraj po sousedčiných ústech.

Hrabě a hraběnka de Bréville spolu s panem a paní Carréovými-Lamadonovými se v obklopení jedlíky zalykali vůněmi pokrmů a zažívali příšerná muka, jimž se odpradávna